

DOI: [10.32702/2307-2105-2020.11.204](https://doi.org/10.32702/2307-2105-2020.11.204)

УДК 356.1

*В. В. Телегін,
ад'юнкт кафедри економіки та фінансового забезпечення
Інституту забезпечення військ (сил) та інформаційних технологій,
Національний університет оборони України імені Івана Черняхівського
ORCID ID: 0000-0001-6896-3848*

ЕВОЛЮЦІЯ ФОРМУЛЮВАННЯ СУТНОСТІ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ

*V. Telehin
adjunct of the Department of economics and financial support,
Institute of providing troops (forces) and information technologies,
National defense university of Ukraine named after Ivan Chernyakhovsky*

EVOLUTION OF FORMULATION OF ESSENTIALITY OF FINANCIAL RESOURCES

Роль держави у суспільстві визначається ступенем виконання взятих на себе зобов'язань перед суспільством, що виражається у співвідношенні номінально задекларованих функцій та фактично реалізованих. Реалізація функцій держави у повному обсязі вимагає відповідного фінансового забезпечення, динаміка і структура якого, у свою чергу, залежать від ефективності діяльності держави. Сучасна фінансово-економічна нестабільність спричинила виникнення ситуації, за якої у більшості вітчизняних суб'єктів господарювання є проблема дефіциту фінансових ресурсів і розподілу капіталу між сферами виробництва та обігу. Оцінювання рівня забезпеченості фінансовими ресурсами, пошук нових джерел наповнення, якісне планування та визначення ефективності використання є актуальними з позиції сприйняття трансформаційних змін й стратегічних управлінських рішень кожним суб'єктом господарювання.

В статті визначається сутність фінансових ресурсів. Розкрито проблеми формування фінансового забезпечення функцій держави та обґрунтовано шляхи їх вирішення. Визначаються чинники, які впливають на ефективність формування державних фінансових ресурсів на загальнодержавному та місцевому рівнях.

In the process of evolution of human society, the need for a special institution that would represent, protect and ensure a sufficient standard of living for its citizens became apparent. Such an institution has become the state, the main purpose of which is to meet the diverse and growing needs of society. For a long time, finance developed as a means of mobilizing financial resources to ensure the country's defense and meet the needs of the ruling circles. With the further development of commodity production and commodity-money relations, with the complication of the organization of society itself, new forms of relations between the state and other economic entities regarding the accumulation, distribution and use of financial resources. The role of the state in society is determined by the degree of fulfillment of obligations to society, which is expressed in the ratio of nominally declared functions and actually implemented. The implementation of the

functions of the state in full requires appropriate financial support, the dynamics and structure of which, in turn, depend on the efficiency of the state. The current financial and economic instability has led to a situation in which most domestic businesses have a problem of lack of financial resources and distribution of capital between the spheres of production and circulation. Assessing the level of financial resources, finding new sources of content, quality planning and determining the effectiveness of use are relevant from the standpoint of the perception of transformational change and strategic management decisions by each entity. At the same time, the resources of the state today are one of the most used economic categories in the conceptual apparatus of economics, which concerns the public sector. However, there is still no single point of view on the content and nature of financial resources. Accordingly, this issue needs further research and study. The article defines the essence of financial resources. The problems of formation of financial support of state functions are revealed and the ways of their solution are substantiated. Factors influencing the efficiency of formation of state financial resources at the national and local levels are determined.

Ключові слова: держава; ресурси; фінансові ресурси; формування фінансових ресурсів; класифікаційні ознаки фінансових ресурсів.

Key words: state; resources; financial resources; formation of financial resources; classification features of financial resources.

Постановка проблеми. Фінансові ресурси держави включають ті з них, що перебувають у розпорядженні органів державного управління, всіх видів і форм, структур і населення. У розпорядженні держави перебувають ресурси бюджетної системи й різних видів централізованих та децентралізованих фондів, а також державних фінансових інститутів (національного банку, державних страхових органів, державних кредитних установ). Інша частина фінансових ресурсів у державі знаходиться в розпорядженні підприємств, установ і організацій різних форм власності та видів діяльності. Третя частина – у розпорядженні населення в формі вкладів, заощаджень і депозитів у банківській системі та в інших фінансових установах.

Аналіз літератури. Економічна природа й сутність фінансових ресурсів досліджуються у працях вітчизняних економістів: О. Василика [8], Д. Деми [7], Я. Дропа [20], В. Ковч [25], Д. Малякова [11], З. Петряєва [15], О. Рудницької [5], Г. Шипіцина [1] та інших. Сутність фінансових ресурсів вивчали: О. Дейнека [9], А. Завгородній [13], І. Коваль [24], Г. Кулина [19], Л. Лук'яненко [5], І. Олексів [6], О. Стойко [9], та інші. Проте, на сьогодні існує нагальна необхідність у визначенні основних проблем процесу формування та сутності фінансових ресурсів держави в умовах фінансово-економічної нестабільності.

Формулювання цілей статті. Метою статті є аналіз та узагальнення сутності формування фінансових ресурсів держави в умовах фінансово-економічної нестабільності.

Викладення основного матеріалу дослідження. В умовах реформування економіки України, залучення мінімально необхідного обсягу фінансових ресурсів є визначальним чинником повноти забезпечення потреб об'єктів соціальної інфраструктури, дієвості державного регулювання суб'єктів господарювання, рівня матеріального й духовного добробуту населення, темпів розвитку інвестиційно-інноваційної сфери та зростання фінансового потенціалу країни загалом. Водночас, успішне функціонування фінансової системи пов'язано із результативним управлінням ресурсами держави, головна частина яких зосереджена у бюджетній системі. Її ефективність визначає дієвість урядової політики у сфері фінансів, створює передумови для забезпечення стабільності економіки та країни загалом.

Фінансові ресурси сьогодні є однією із найбільш уживаних економічних категорій у понятійному апараті економічної науки, що стосується державного сектору. Однак, єдиної точки зору щодо змісту та сутності ресурсів досі не існує. Відповідно, дане питання потребує подальшого дослідження і вивчення.

Ресурси – від латинської resource – виникаю знову. У перекладі з французької мови термін resource означає допоміжний засіб, тобто щось таке, що може бути використане з певного джерела (запаси, засоби, матеріали тощо) на певну мету [1].

У широкому розумінні, ресурси – це все те, що індивід чи група можуть використовувати для впливу на інших. Однак таке трактування є загальним і не дозволяє диференціювати різні елементи політики (суб'єкт, об'єкт, засоби), оскільки в цьому випадку ресурсами є всі чинники, здатні на неї вплинути: власні якості суб'єкта, властивості об'єкта, ситуація, в якій перебуває суб'єкт, матеріальні та інші засоби впливу. За такого розуміння ресурсів втрачається їхня специфіка як самостійної, зазвичай матеріалізованої ланки моделі державної політики. З огляду на це, доцільним буде розглянути більш вузьке трактування ресурсів, їхнє розуміння як усіх затрат, необхідних для творення політики [2].

Як справедливо зауважує Л. Катан, економічна категорія “ресурси” має ряд певних особливостей: потреба в ресурсах пов'язана з процесом суспільного виробництва та створення додаткової вартості; структура

ресурсів динамічна та залежить від розвитку продуктивних сил і виробничих відносин; використання будь-якого виду ресурсів передбачає їх вартісне відтворення (ресурси з матеріально-уречевленої форми переходять у вартісну або фінансову) [3].

Економічна категорія "ресурси" має ряд певних особливостей:

- потреба в ресурсах пов'язана з процесом суспільного виробництва та створення додаткової вартості;
- структура ресурсів динамічна й залежить від розвитку продуктивних сил і виробничих відносин;
- використання будь-якого виду ресурсів передбачає їх вартісне відтворення (ресурси із матеріально-уречевленої форми переходять у вартісну або фінансову) [4].

Природні, матеріальні, трудові ресурси властиві будь-якому виробництву. Вони називаються "базовими". Крім того, ресурси можна поділити на: фінансовий (монетарний), матеріальний, людський, інформаційний. Доцільно більш детально зупинитись на кожному з цих видів.

Фінансові ресурси виникли на ринковому етапі розвитку суспільного виробництва. Їх відносять до похідних.

Доцільно зазначити, що фінансові ресурси — сукупність коштів, що перебувають у розпорядженні держави та суб'єктів господарювання. Вони характеризують фінансовий стан економіки і водночас є джерелом її розвитку, формуються за рахунок різних видів грошових доходів, надходжень, відрахувань, а використовуються на розширене відтворення, матеріальне стимулювання, задоволення соціальних та інших потреб суспільства.

Тому, враховуючи специфічність категорії фінансів, для визначення поняття фінансових ресурсів можна навести ті критерії, яким воно повинно відповідати. А саме:

- джерело створення фінансових ресурсів;
- форма виявлення фінансових ресурсів;
- цільове призначення фінансових ресурсів [5].

Характерною рисою фінансових ресурсів є те, що вони, на відміну від грошових засобів, виражають не зміну форм вартості, а фінансовий результат процесу відтворення. Фінансові ресурси свідчать про наявність можливості економічного і соціального розвитку. Отже, фінансові ресурси мають певні критерії визначення (джерело створення, форму виявлення та цільове призначення) та характерні ознаки як економічної категорії і виражають фінансовий результат процесу відтворення.

Слід звернути увагу на те визначення «фінансові ресурси», яке дав В.М. Федосов: "державні фінансові ресурси — цілісна система суспільних відносин, пов'язаних із формуванням, розподілом і використанням централізованих та децентралізованих фондів грошових коштів із метою виконання завдань і функцій держави". Таким чином, акцентується увага не тільки на матеріальному аспекті поняття "фінансові ресурси", а й на іншій їх стороні — відносинах, які виникають у процесі їх формування, розподілу та використання. Це дає змогу більш комплексно поглянути на даний термін [6].

На думку, Стойко О.Я., «фінансові ресурси держави» — це цілісна система суспільних відносин, пов'язаних із формуванням, розподілом і використанням централізованих та децентралізованих фондів грошових коштів з метою виконання завдань і функцій держави [7].

Василик О.Д. вважає, що «фінансові ресурси держави» — це грошові фонди, що створюються в процесі розподілу, перерозподілу й використання валового внутрішнього продукту, який створюється упродовж певного часу в державі [8].

Учений Дехтяр Н.А. зазначає, що «фінансові ресурси держави» — це система економічних відносин з приводу формування і розподілу фінансових ресурсів суб'єктів державного сектору економіки для забезпечення їх ефективного розвитку, задоволення соціально-економічних потреб суспільства та дотримання належного рівня національної безпеки [9].

Савченко Т. Г. підкреслює, що «фінансові ресурси держави» як грошові нагромадження і грошові фонди створюються підприємствами, об'єднаннями, організаціями, державою в порядку розподілу й перерозподілу суспільного продукту і національного доходу [10].

Мішин С.В. конкретизує, що «фінансові ресурси держави» являють собою сукупність грошових коштів у фондовій, нефондовій або в матеріальній формах, що формуються у процесі розподілу й перерозподілу валового внутрішнього продукту з метою забезпечення розширеного відтворення й задоволення інших суспільних потреб [11].

Моляков Д.С. вважає, що «фінансові ресурси держави» — це грошові кошти, які перебувають у розпорядженні держави, підприємств, господарських організацій і установ та які використовуються на фінансування витрат та утворення різних фондів та резервів [12].

Завгородній Т.С., Вознюк Г.Л., Смовженко Т.С. зазначив, що «фінансові ресурси держави» — це сукупність коштів, що перебувають у розпорядженні держави та суб'єктів господарювання [13].

На думку, Павлюка К.В. «фінансові ресурси держави» - це грошові нагромадження і доходи, які утворюються в процесі розподілу й перерозподілу валового внутрішнього продукту й зосереджуються у відповідних фондах для забезпечення безперервності розширеного відтворення і задоволення інших суспільних потреб [14].

У своїх працях Іващенко Г. А., зазначив, що «фінансові ресурси» з теоретичних позицій — це економічна категорія, що характеризує сутність і зміст фінансових відносин у розподільно-перерозподільних процесах соціально-економічної системи держави та виступає їх матеріальним носієм, а з практичних —

сукупність коштів, що формуються внаслідок розподілу і перерозподілу вартості валового внутрішнього продукту як на рівні окремої держави, так і всієї світової економіки суб'єктами господарювання, домогосподарствами, державою і місцевою владою з метою забезпечення їх цілеспрямованого продуктивного використання у фондовій і нефондовій формах, що дає змогу одержувати доходи й прибутки від їх володіння та розпорядження на користь як окремих осіб (фізичних і юридичних), так і всього суспільства [15].

Зокрема, Мельник О. визначає «фінансові ресурси держави» - грошові нагромадження й доходи, які створюються у процесі розподілу й перерозподілу валового внутрішнього продукту та зосереджуються у відповідних фондах для забезпечення безперервності розширеного відтворення й задоволення суспільних потреб [16].

На думку Н. І. Коваленко, «фінансові ресурси держави» сьогодні є однією із найбільш уживаних категорій у понятійному апараті економічної науки, що стосується державного сектора. Однак єдиної позиції щодо її змісту та сутності досі не існує. Розбіжності зумовлені дискусійними підходами до тлумачення цієї категорії: від суто логічних до науково-практичних [17].

Узагальнюючи вище зазначене, хочеться сказати, що фінансові ресурси — це цілісна система суспільних відносин, пов'язаних із формуванням, розподілом і використанням централізованих та децентралізованих фондів грошових коштів, з метою виконання завдань і функцій держави.

Разом з тим, необхідно зазначити, що суб'єктами фінансових ресурсів виступають:

- 1) домогосподарства (фізичні особи);
- 2) підприємства, об'єднання, компанії (юридичні особи, що володіють децентралізованими фінансовими ресурсами);
- 3) держава в формі різних бюджетів і спеціальних фондів.

Фінансові ресурси накопичуються на трьох рівнях економічної системи (рис. 1).

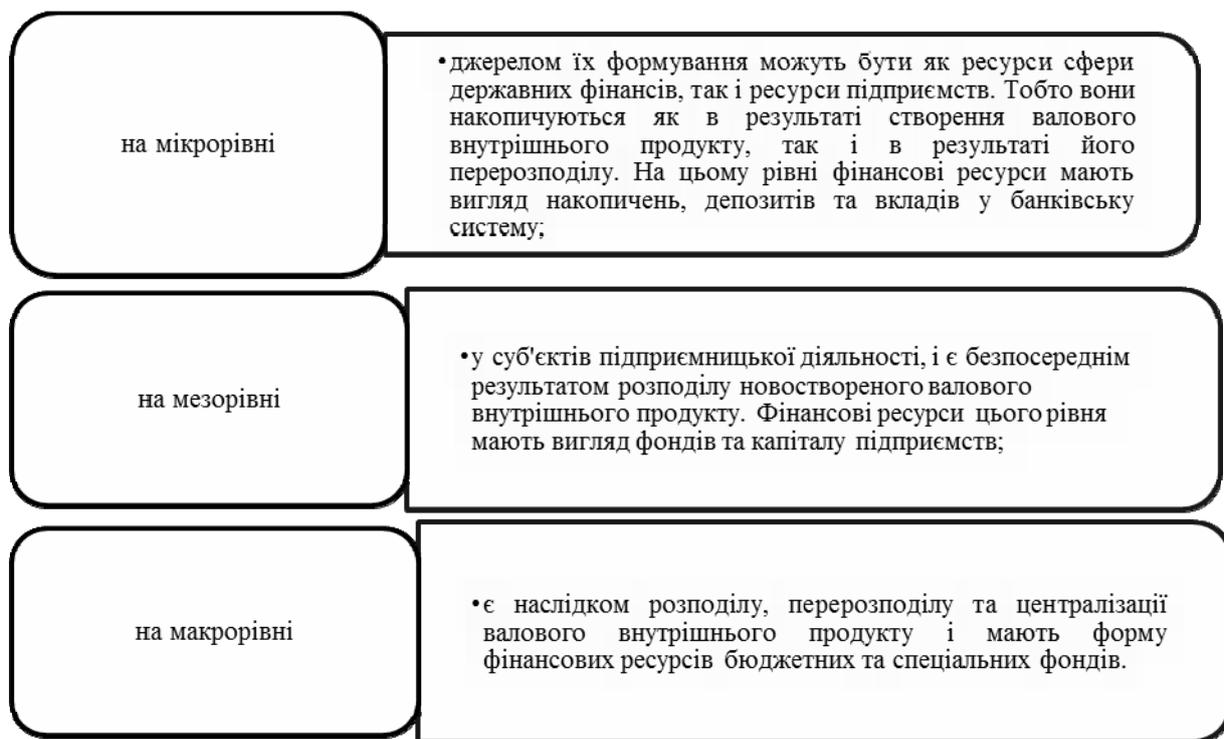

Рис. 1. Фінансові ресурси забезпечення економічної системи

Джерело: сформовано автором на основі [18]

Саме тому тлумачення сутності фінансових ресурсів на макрорівні є дискусійним, оскільки до фінансових ресурсів часто відносять і кошти фізичних та юридичних осіб, фінансові ресурси фінансових установ, кошти, які акумулюються в бюджеті тощо.

З точки зору формування фінансового забезпечення виконання функцій держави не всі фінансові ресурси будуть задіяні безпосередньо у цьому процесі.

Фінансове забезпечення не може розглядатися окремо від фінансування, яке пов'язано з визначенням достатнього обсягу фінансових ресурсів для виконання функцій держави. А це потребує частини фінансових ресурсів національної економіки, які вилучаються державою. Саме ця частина ресурсів дає можливість досягати цілей в межах реалізації функцій держави. Виходячи з цього, у формуванні фінансового забезпечення функцій держави задіяні фінансові ресурси і фінансові потоки, що обумовлюють особливість досліджуваного феномену як динамічного, а не статичного явища [19].

Якщо джерела формування фінансового забезпечення економічного зростання дають змогу диверсифікувати процес формування фінансових ресурсів, то у контексті фінансового забезпечення функцій

держави диверсифікація є обмеженою. Основним джерелом формування фінансового забезпечення виконання функцій держави є ресурси бюджету, які формуються за рахунок податкових та неподаткових надходжень.

Саме їх обсяги і визначають потенціал фінансового забезпечення виконання функцій держави. Варто зазначити, що більший обсяг фінансового забезпечення не завжди означає вищу ефективність діяльності держави.

Залежно від того, хто може володіти та розпоряджатися фінансовими ресурсами їх класифікацію можна спостерігати на рис. 2.

Рис. 2. Класифікація фінансових ресурсів
Джерело: сформовано автором на основі [20]

Державні фінанси складаються, по-перше, із власне державних фінансів (або федеральних фінансів, як їх часто називають у країнах із федеративним територіальним устроєм), по-друге, регіональних (обласних) фінансів, по-третє, місцевих (муніципальних) фінансів. Основою цих трьох видів державних фінансів є відповідні бюджети: державний, регіональний, місцевий, які є грошовим фондом формування і використання грошових ресурсів відповідних рівнів управління державними структурами.

За формами походження фінансові ресурси держави поділяють на ресурси накопичення (прибуток, відрахування на соціальні потреби, амортизаційні відрахування) та ресурси вторинного розподілу та перерозподілу (прямі і непрямі податки, доходи від зовнішньоекономічної діяльності, приріст довгострокових вкладів і т.п.) [21].

Між розподілом фінансових ресурсів за джерелами формування є обернена залежність. Чим більша частина ресурсів у державі утворюється як ресурси накопичення, тим менша частина їх утворюється у результаті розподілу та перерозподілу. Проте ця залежність не є прямою. Основним фактором є темпи накопичення амортизаційних відрахувань. Якщо амортизаційні відрахування лише відображують просте відтворення вартості основних фондів, то кількість ресурсів накопичення у державі загалом буде незначною.

Основним джерелом формування фінансових ресурсів є податки і збори. Прибуток прямим чином залежить від кількості амортизаційних відрахувань. Чим меншими є амортизаційні відрахування, тим більшим є прибуток і податок з прибутку.

Забезпечення фінансовими ресурсами виконання функцій держави здійснюється шляхом використання таких методів:

- 1) методи формування грошових фондів (податки, збори, платежі інше);
- 2) методи розподілу (бюджетне фінансування, субсидії, дотації, субвенції, державний кредит);
- 3) методи їх використання [22].

Важливе значення має також стадія, на якій утворюються фінансові ресурси. На стадії первинного розподілу вони виступають у формі таких елементів:

- прибуток, відрахування на соціальні потреби, амортизаційні відрахування;
- на стадії вторинного розподілу — прямі і непрямі податки, доходи від зовнішньоекономічної діяльності, приріст довгострокових вкладів населення [23].

Етапу діяльності держави щодо розподілу акумульованих доходів відповідає класифікація фінансових ресурсів за напрямом використання, що віддзеркалює найважливіші функції держави: економічну, соціальну, управлінську, оборонну та зовнішню.

Сучасності притаманне різноманіття підходів до тлумачення сутності фінансових ресурсів держави, які відображають завдання, виконання яких є пріоритетними для суспільства (рис. 3).

економічне зростання	• створення умов для виробництва більшої кількості і вищої якості товарів і послуг.
повна зайнятість	• забезпечення роботою всіх, хто бажає і має змогу працювати,
економічна свобода	• право працівників, споживачів і підприємців вільно реалізувати вибір ресурсів, видів діяльності тощо;
соціальна справедливість	• розподіл доходу у суспільстві так, щоб підтримати прийнятне співвідношення між доходами найбідніших і заможних верств населення.

Рис. 3. Завдання які стоять перед фінансовими ресурсами держави

Джерело: сформовано автором на основі [24]

Формування фінансових ресурсів повинно відбуватися із дотриманням таких принципів:

- урахування перспектив розвитку господарської діяльності;
- забезпечення їхньої відповідності обсягу залучених фінансових ресурсів розміру сформованих активів;
- створення умов для високоефективного використання фінансових ресурсів у процесі господарської діяльності, що потребує дотримання певного співвідношення між їхніми складовими і напрямками використання;
- це передбачає досягнення певного співвідношення між власною та позиковою їх частиною;
- забезпечення мінімізації витрат щодо їхнього формування із різних джерел [25].

Враховуючи вище зазначене, невизначеність у трактуванні економічної сутності фінансових ресурсів і наполягання на фондовому характері грошових коштів як умови їх віднесення до складу фінансових ресурсів, пов'язана із концентрацією грошових ресурсів різними ланками фінансової системи, в першу чергу — державними фінансами і фінансами підприємств. Тому, визначаючи на дефініцію "фінансові ресурси", потрібно чітко відокремлювати межі їх функціонування – фінансові ресурси держави (державний і місцеві бюджети, централізовані цільові державні фонди) і фінансові ресурси суб'єктів підприємництва та домогосподарств.

Таким чином, можна визначити пріоритетні сфери державної політики та їх співвідношення із функціями держави. Слід відзначити, що немає і не може бути єдиного підходу до класифікації фінансових ресурсів, оскільки кожна ознака відображає ту чи іншу сторону поняття фінансових ресурсів.

Здійснивши теоретичний аналіз поняття "фінансові ресурси" та дослідивши різні підходи до їх класифікації, можна дійти висновку, що дане поняття є надзвичайно багатограним і його слід розглядати комплексно. Виходячи з цього, можна запропонувати наступне визначення: фінансовим ресурсам держави — ресурси економічної системи, які знаходяться у розпорядженні держави, господарюючих суб'єктів і населення та утворені в процесі розподілу вартості суспільного продукту для задоволення різноманітних потреб суспільства, з одного боку, та сукупність відносин, які мають місце у зв'язку із виникненням та використанням фінансових ресурсів — з іншого.

Висновки. Еволюційний процес формування людського суспільства свідчить, що жодна людина не може існувати відокремлено від інших людей. Окрім держави, жодна інша організація не може забезпечувати задоволення всезростаючих потреб суспільства. Володіючи для цього необхідними засобами (фінансовими ресурсами), держава може враховувати багатогранність інтересів членів суспільства у своїй політиці.

Отже, проаналізовані теоретичні підходи щодо сутності категорії "фінансові ресурси" дають змогу побачити всю багатогранність даного поняття. Дослідження історичної ретроспективи віддзеркалює розвиток фінансової науки та державних фінансів. Фінансові ресурси держави є вихідною категорією державного управління життя суспільства, ефективним знаряддям втілення державної політики, яка спрямована на забезпечення життєдіяльності суспільства, усунення вад ринкового механізму та стимулювання розвитку економіки загалом.

Раціональне використання фінансових ресурсів у державі є запорукою високих стандартів життя суспільства. Необхідним є не стільки мобілізація максимальної їх кількості, а скоріше їх ефективне використання, виходячи із поточних потреб економіки та стратегічних завдань її подальшого розвитку.

Список використаних джерел.

1. Шипіцина Г.А. Особливості та механізм проведення оптимізації структури капіталу машинобудівного підприємства. *Теоретичні і практичні аспекти економіки та інтелектуальної власності*. 2012. Вип. 2, т.1. С. 142–146.
2. Фролова Т., Лук'яненко Л., Отченаш К. Фінансовий ресурс розвитку національної економіки: формування та пріоритетні напрями використання. *Міжнародна економічна політика*. 2016. №2(25). С. 126–155.
3. Катан Л.І. Фінансові ресурси підприємства та їх класифікація. *Фінансова система України*. 2006. Вип. 8. Ч. 2. С. 167-172.
4. Тирус Б.Ю. Теоретичні засади модернізації економіки в умовах глобалізації. *Теорія та практика державного управління*. 2014. Вип. 4. С. 257-264.
5. Рудницька О.В. Економічна природа та роль фінансів домогосподарств у фінансовій системі країни. *Економічний вісник університету*. 2013. Вип. 20(1). С. 173–178.
6. Федосов В.М., Юрій С.І. Теорія фінансів : підручник. Київ : ЦУЛ, 2010. 576 с.
7. Стойко О.Я., Дема Д. І. Фінанси. Київ : Алерта, 2014. 432 с.
8. Василик О.Д. Государственные финансы : учебник. Киев : Центр учеб. литературы, 2004. 608 с.
9. Дехтяр Н.А., Дейнека О.В. Основи функціонування фінансів державного сектору як складової фінансової системи України. *Вісник УАБС*. 2009. № 1(26). С. 24-29.
10. Савченко Т.Г. Грошовий ринок: сутність, структура та інструменти. *Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України*. 2011. Вип. 31. С. 257–266.
11. Мішина С.В. Організаційно-економічний механізм управління фінансовими ресурсами на підприємстві. 2006. 8 с.
12. Моляков Д.С. Фінанси підприємств галузей народного господарства. Москва : Фінанси і статистика, 2000. 200 с.
13. Завгородній А.Г., Вознюк Г.Л., Смовженко Т.С. Фінансовий словник. Київ: Т-во «Знання», КОО, 2000. 404 с.
14. Павлюк К.В. Фінансові ресурси держави : монографія. Київ : “НІОС”, 1997. 24 с.
15. Петряєва З.Ф., Іващенко Г.А., Петряєв О.О. Аналітичне забезпечення оцінки фінансових ресурсів підприємства. *Економічний аналіз*. 2015. Т. 19, №2. С. 122–129.
16. Мельник О. Особливості функціонування фінансових ресурсів в системі управління підприємством. *Галицький економічний вісник*. 2012. №3(36). С. 108–116.
17. Коваленко Н.І. Еволюція теоретичних поглядів щодо сутності фінансових ресурсів держави. *Економічна наука*. 2012. № 12. С. 42-44.
18. Леось О., Коваль І. Механізм формування фінансових ресурсів підприємств. *Державне управління та місцеве самоврядування*. 2013. Вип. 1(16). С. 119–126.
19. Кулина Г.М. Роль фінансів домогосподарств у розвитку страхування в Україні. *Економіка і суспільство*. 2016. Вип. 3. С. 406–411.
20. Дропа Я.Б. Фінансові ресурси розвитку національної економіки України : монографія. Львів: ЛНУ імені Іван Франка, 2017. 426 с.
21. Рудницька О.В. Економічна природа та роль фінансів домогосподарств у фінансовій системі країни. *Економічний вісник університету*. 2013. Вип. 20(1). С. 173–178.
22. Олексів І.Б. Дослідження проблем функціонування системи управління фінансовими ресурсами підприємства. URL: <http://ena.lp.edu.ua:8080/bitstream/ntb/10677/1/55.pdf>.
23. Макар О.П. Світовий досвід управління державним боргом і перспективи його застосування в Україні. *Економіка та держава*. 2012. №10. С. 54–57.
24. Леось О., Коваль І. Механізм формування фінансових ресурсів підприємств. *Державне управління та місцеве самоврядування*. 2013. Вип. 1(16). С. 119–126.
25. Ковч В.В. Проблеми задоволення потреб домогосподарств при формуванні інноваційної економіки. *Економічний аналіз*. 2014. Т. 16, №1. С. 48–54.

References.

1. Shypitsyna, H. A. (2012), “Features and mechanism of optimization of capital structure of machine-building enterprise”, *Teoretychni i praktychni aspekty ekonomiky ta intelektualnoi vlasnosti, vol. 2, part. 1*, pp. 142–146.
2. Frolova, T. Lukianenko, L. and Otchenash, K. (2016), “Financial resource of national economy development: formation and priority directions of use”, *Mizhnarodna ekonomichna polityka*, №2(25), pp. 126-155.
3. Katan, L. I. (2006), “Financial resources of the enterprise and their classification”, *Finansova sistema Ukrainy*, № 8, part 2, pp. 167-172.
4. Tyrus, B. Iu. (2014), “Theoretical principles of economic modernization in the context of globalization”, *Teoriia ta praktyka derzhavnoho upravlinnia*, №4, pp. 257-264.

5. Rudnytska, O. V. (2013), "Economic nature and role of household finances in the country's financial system", *Ekonomichnyi visnyk universytetu*, №20(1), pp. 173–178.
6. Fedosov, V. M. and Yurii, S. I. (2010), *Teoriia finansiv* [Theory of finance], TsUL, Kyiv, Ukraine, 576 p.
7. Stoiko, O. Ia. and Dema, D. I. (2014), *Finansy* [Finances], Alerta, Kyiv, Ukraine, 432 p.
8. Vasilik, O. D. (2004), *Gosudarstvennye finansy* [Public finances], Czentr uchebnoj literatury, Kyiv, Ukraine, 608 p.
9. Dekhtiar, N. A. and Deineka, O. V. (2009), "Fundamentals of public sector finance functioning as a component of the financial system of Ukraine", *Visnyk UABS*, № 1(26), pp. 24-29.
10. Savchenko, T. G. (2011), "Money market: essence, structure and tools", *Problemy i perspektyvy rozvytku bankivskoi systemy Ukrainy*, №31, pp. 257–266.
11. Mishyna, S. V. (2006), *Orhanizatsiino-ekonomichni mekhanizm upravlinnia finansovymy resursamy na pidpriemstvi* [Organizational and economic mechanism of financial resources management at the enterprise], Kyiv, Ukraine, 8 p.
12. Moliakov, D. S. (2000), *Finansy pidpriemstv haluzei narodnoho hospodarstva* [Finances of enterprises of branches of a national economy], *Finansy i statystyka*, Kyiv, Ukraine, 200 p.
13. Zavhorodnii, A. H. Vozniuk, H. L. and Smovzhenko, T. S. (2000), *Finansovyi slovnyk* [Financial dictionary], Znannia, Kyiv, Ukraine, 404 p.
14. Pavliuk, K. V. (1997), *Finansovi resursy derzhavy* [Financial resources of the state], NIOS, Kyiv, Ukraine, 24 p.
15. Petriaieva, Z. F. Ivashchenko, H. A. and Petriaiev, O. O. (2015), "Analytical support for assessing the financial resources of the enterprise", *Ekonomichnyi analiz*, №2, part. 19, pp. 122-129.
16. Melnyk, O. (2012), "Features of functioning of financial resources in the enterprise management system", *Halytskyi ekonomichnyi visnyk*, №3(36), pp. 108–116.
17. Kovalenko, N. I. (2012), "Evolution of theoretical views on the essence of financial resources of the state", *Ekonomichna nauka*, № 12, pp. 42-44.
18. Leos, O. and Koval, I. (2013), "The mechanism of formation of financial resources of enterprises", *Derzhavne upravlinnia ta mistseve samovriadvannia*, №1(16), pp. 119–126.
19. Kulyna, H. M. (2016), "The role of household finances in the development of insurance in Ukraine", *Ekonomika i suspilstvo*, №3, pp. 406–411.
20. Dropa, Ya. B. (2017), *Finansovi resursy rozvytku natsionalnoi ekonomiky Ukrainy* [Financial resources for the development of the national economy of Ukraine], LNU imeni Ivan Franka, Lviv, Ukraine, 426 p.
21. Rudnytska, O. V. (2013), "Economic nature and role of household finances in the country's financial system", *Ekonomichnyi visnyk universytetu*, №20(1), pp. 173–178.
22. Oleksiv, I. B. (2003), "Research of problems of functioning of system of management of financial resources of the enterprise", available at: <http://ena.lp.edu.ua:8080/bitstream/ntb/10677/1/55.pdf> (accessed 06 November 2020).
23. Makar, O. P. (2012), "World experience of public debt management and prospects of its application in Ukraine", *Ekonomika ta derzhava*, №10, pp. 54-57.
24. Leos, O. and Koval, I. (2013), "The mechanism of formation of financial resources of enterprises", *Derzhavne upravlinnia ta mistseve samovriadvannia*, №1(16), pp. 119–126.
25. Kovch, V. V. (2014), "Problems of meeting the needs of households in the formation of an innovative economy", *Ekonomichnyi analiz*, №1, part. 16, pp. 48-54.

Стаття надійшла до редакції 18.11.2020 р.